

Slovenski dom

Štev. 171.

V Ljubljani, v četrtek, 30. julija 1942-XX.

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino n. 792

Efficace attività aerea sul fronte africano

Il Quartier Generale delle Forze Armate com-
unica:

Azioni di elementi esploranti sul fronte
dell'Egitto si sono concluse con perdite per l'av-
versario e con la cattura di una pattuglia coman-
data da un ufficiale.

Formazioni aeree da combattimento e da
caccia italiane e tedesche, in ripetuti attacchi su
colonne nelle retrovie nemiche, hanno ottenuto
visibili effetti incendiando o inutilizzando buon
numero di mezzi blindati e di autocarri. Due ve-
livoli risultano distrutti da cacciatori germanici
e quattro da batterie contraeree.

Gli aerodromi dell'isola di Malta sono stati
bombardati da reparti della aviazione dell'Asse
che vi hanno suscitato incendi di vaste propor-
zioni, in combattimento la Raf perdeva 4 Spitfire.

Nel Mediterraneo, in un fallito attacco ad un
nostro convoglio, due aerosiluranti britannici ve-
nivano abbattuti e cinque altri sicuramente col-
piti; alcuni componenti degli equipaggi, tra cui
due ufficiali, sono stati fatti prigionieri.

Hudi uspešni boji južno od Dona

Neomajana obramba nemških postojank pri Voronežu — Nov angleški napad na stanovanjske predele
v Hamburgu

Hitlerjev glavni stan, 30. jul. s. Vrhovno po-
veljstvo nemških oboroženih sil je dalo včeraj
naslednje uradno vojno poročilo:

Južno od spodnjega Dona so nemške čete strle
zagrizeni sovražnikov odpor, potisnile nasprotnika
proti jugu ter izsilile prehod čez reki Manjič in
Sal in to ob podpori velikih letalskih oddelkov.
Severozahodno od Kalača je bil sovjetski od-
por strn na različnih točkah in nasprotnik prisil-
jen, da se umakne.

Nemško letalstvo je hudo napadalo in zade-
valo vse sovjetske preskrbovalne kolone in že-
lezniš- zveze vzhodno od Volge. Med bojem zo-
per sovjetsko plovbo je nemško letalstvo v ustju
Dona potopilo tri topničarke, zadelo pa dve drugi
enoti. Vrh tega je bilo med močnimi napadi uni-
ženih ali poškodovanih več prevoznih ladij na
Volgi.

Med obrambo pred sovražnikovimi nastopi zo-
per mostišče pri Voronežu je bilo uničenih 29
oklepni voz, iz boja pa postavljenih veliko dru-
gih. Na bojišču pri Volkovu so Sovjeti z mogoč-
nimi silami zastoj napadali neko mostišče.

V Egiptu sovražnik ni obnovil svojih napadov.
V noči na 28. julij je bil bombardiran pristaniški
predel pri Suez, opazili so zadetke na pristaniš-
kih napravah, skladiščih goriva in zbranih ladjah.
Nemška in italijanska bojna letala so napadla
neko letališče zahodno od Aleksandrije ter letal-
ska oporišča na Malti. Zaradi tega so izbruhnili
obsežni požari.

V Pokavskem prelivu je bila potopljena neka
nemška ogledniška ladja in to po trdem boju z
nekaj angleškimi rušilci in topničarkami. Posamez-
na angleška letala so podnevi metala nekaj bomb
na zahodno Nemčijo in na obrežni predel sever-
ne Nemčije.

Poslednjo noč so bili znova prizadeti stano-
vanjski predeli v Hamburgu in to pretežno z za-
žigalnimi bombami. Škoda je bila ugotovljena tu-
di na javnih stavbah. Med drugim je bila hudo

zadeta bolnišnica v Eppendorfu. Civilno prebival-
stvo je imelo izgube. Nočni lovi, protiletalsko in
mornariško topništvo so zbili 45 bombnikov.

V srednji in južni Angliji so nemška bojna
letala preteklo noč napadala tovarne vojne indu-
strije, železniške naprave in letališča, vse v nizkem
poletu in z dobrim uspehom.

Duce imenoval novega predsednika fašistovske zveze trgovcev

Rim, 30. julija. s. Nar. sv. Jurij Molfino
je nehal biti predsednik Državne fašistovske
zveze trgovcev.

Duce je na predlog tajnika stranke in mi-
nistra za korporacije imenoval za predsednika
te zveze fašista in nar. sv. Ivana Dall'Orto.

Vesti 30. julija

Angleški ministrski predsednik Churchill se na
zadnji seji poslanske zbornice ni oglasil k
besedi v glavnem zaradi tega, ker vojskova-
nje v Egiptu ne napreduje tako, kakor bi on
želel, pravijo švicarski listi.

Strahoviča eksplozija, nastala iz doslej neznane-
ga vzroka, je uničila veliko špansko smod-
nišnico El Ferrol del Caudillo. Škoda je zelo
huda, človeških žrtev pa na srečo ni bilo.

Obsežno preosnovo japonskih državnih uradov
bodo izvedli s tem, da bodo odpuščali znat-
no število uradnikov. Japonski listi hvalijo
ministrskega predsednika, češ da je znal tudi
na tem področju državnega življenja držati
besedo.

600 nemških državljanov, vračajočih se iz sred-
njameriških držav, je včeraj dospelo s Sved-
ske v nemško luko Warnemünde.

Najvišje romunsko odlikovanje, red Mihaela Hra-
brega, je maršal Antonescu podelil nemške-
mu maršalu Mannsteinu ter generalu von
Kleistu, vrhovnemu poveljniku vseh hrvaških
vojnih sil, maršalu Kvaterniku pa je dal od-
likovanje romunske zvezde I. razreda.

Iz nemškega pristojnega vira poročajo, da so po
zaslugi protiletalskega topništva Angleži pri
zadnjih napadih na Hamburg izgubili 50%
napadajočih letal.

Novi turški poslanik v Berlinu Arian je včeraj
obiskal nemškega poslanika v Turčiji von
Papena.

Letne izgube zavezniškega ladjevja znašajo po
izjavah ameriških mornariških strokovnjakov
kaki 10 milijonov ton letno in so še zmeraj
znatno večje kakor pa morejo v Angliji in
Ameriki izdelati novih ladij.

Južnoafriške izgube pri Toburku znašajo 5111 vo-
jakov, ki jih po večini pogrešajo.

Zavezniki so izgubili od početka vojne na Dalj-
nem Vzhodu 374 trgovskih ladij s skupaj
2.006.000 tonami, pravi neko japonsko po-
ročilo.

Bolgarska vlada je odobrila načrt za postavitev
palace, kjer bo nemško-bolgarski zavod za
proučevanje poljedelskih vprašanj.

Huda vročina s sušo je na Portugalskem povzro-
čila v več krajih požare po gozdi in poljih.
Samo v okraju Armanar je požar uničil več
šrmb poljskih pridelkov in strojev ter po-
vzročil nad milijon escudov škode.

Na vseh bolgarskih železnicah je bil obnovljen
promet v starem obsegu. Tudi ekspresni vla-
ki vozijo v Bolgariji odslej v običajnem šte-
vilu.

Švicarski stroški za obrambo bodo do konca leta
1942 znašali 5 milijard 763 milijonov frankov.
Kritja za te stroške je samo 1 milijardo 146
milijonov, drugo pa bodo skušali Švicarji do-
biti v državno blagajno z novimi davki, ki jih
bo treba plačevati 20 let.

Pri potopitvi angleške križarke »Hermione« in
rušilca »Airedale« je izgubilo življenje 182
mož posadke. Ladji sta bili potopljeni v zna-
ni pomorski bitki v Sicilskem prelivu.

Predsednik slovaške vlade dr. Tuka je dopotoval
v neko ukrajinsko mesto na obisk k neki slo-
vaški diviziji. Izrekel je vojakom zahvalo za
veličastno vodenje ter obiskal ranjence v
mestni bolnišnici.

Obtok hankovcev v Angliji bodo po napovedi fi-
nančnega ministra pomnožili za 50 milijonov
funtov šterlingov.

Novo preureditve norveških SS-oddelkov je izve-
del državni voditelj Quisling. Ti oddelki bodo
odslej nosili ime »Germanische SS-Norveška«.
Tvorili bodo sestavino vsegermanskih SS-od-
delkov, njihova naloga pa bo, kazati german-
skemu ljudstvu pot v novo bodočnost in
ustvarjati podlago za germansko skupnost.

Smrtne obsodbe, izrečene v veliki razpravi zoper
komuniste v Sofiji, so pred štirimi dnevi iz-
vršili.

Predsednik slovaške republike dr. Tiso je poslal
generalu Turancu, poveljniku neke slova-
ške nagle divizije, brzojavno čestitko za-
radi uspehov, ki so jih Slovaki dosegli pri
Rostovu.

Pošiljanje železniškega blaga iz Nemčije v Turčijo

Ankara, 30. jul. s. Začel je veljati sporazum,
ki so ga pred časom v Nemčiji sklenili zastopniki
nemških tovarn za izdelovanje železniških potreb-
ščin in pa zastopstvo ravnateljstva turških želez-
nic. Po tem sporazumu so že poslali v Turčijo ne-
kak železniških potrebščin, med drugim tudi že-
lezniške stroje.

Vojno poročilo št. 792

Uspešni letalski nastopi na afriški fronti

Uradno vojno poročilo, št. 792 pravi:

Nastopi oglednikov na egiptovskem bojišču
so se končali z izgubami za nasprotnika in z za-
jetjem ene patrle, ki ji je naspeloval častnik.

Italijanski in nemški bojni ter lovski letalski
oddelki so v ponovnih napadih na premikajoče
se vrste v sovražnikovem zaledju dosegli vidne
uspehe s tem, da so zažgali ali onesposobili do-
bršno število oklepni vozil in tovarnih avtomo-
bilov.

Kaže, da so nemški lovi uničili dve letali,
protiletalsko topništvo pa štiri.

Osni letalski oddelki so bombardirali letali-
šča na otoku Malti in povzročili obsežne požare.
V boju je angleško letalstvo izgubilo štiri letala
vrste Spitfire.

Pri nekem spodletelem napadu na naš ladij-
ski sprevod na Sredozemskem morju sta bila se-
streljena dva angleška letalska torpednika, pet
drugih pa zatrdno zadetih. Nekaj članov posadke,
med njimi dva častnika, je bilo zajetih.

Neutrudljivo delovanje nemškega letalstva na vsem ruskem bojišču

Berlin, 30. julija. s. Iz vojaškega vira se je
izvedelo, da so močni oddelki nemškega letalstva
predvčerajšnjim z odličnimi uspehi nadaljevali na-
pade na premikajoče se čete in prevoze sovjets-
ke vojske jugovzhodno od Voroneža. Zaporedni
valovi »Stuk« so napadali te cestne zveze in že-
leznice in na več točkah povzročili veliko škodo
in razrušenja. Številni železniški vlaki, ki so za-
radi raztrganih prog obšli, so bili bombardira-
ni in obstreljavani s strojnimi in hudo poško-
dovani.

Druge skupine bojnih in strmoglavskih letal
so z uničujočim učinkom posegali v boje na tleh
severno od Voroneža. Bombardirale so utrjene
postojanke, topniške položaje in zbiranja čet. Pri
teh nastopih so doživeli Rusi hude izgube v lju-
deh in vojnem blagu.

Na srednjem bojišču so nemška bojna in lov-
ska letala nadaljevala z uspešnim bojem proti
sovražnikovim umikalnim črtam in prometnim
zvezam. Strmoglavska letala so z bombami vseh
mer obdelovala kraje, ki so jih zavzeli Sovjeti in
jih zelo utrdili. Številna zavetišča in taborišča
so bila razrušena, v zrak pa pogrnata skladišča
streliva, ki so bila tam blizu.

Na bojišču pri Leningradu so močni letalski
oddelki izvedli več, oboroženih poizvedovalnih
poletov in metali bombe na preskrbovališča so-
vjetskega letalstva ter povzročili sovražniku hu-
de izgube. Predvčerajšnjim so nemška lovstva le-
tala, ki so varovala oddelke bojnih in bombni-
ških letal, na vseh odsekih bojišča zbila po do-
tedanjih poročilih, 28 sovjetskih letal.

Nemški propagandni minister o drugi fronti v Evropi

»Nemci si druge fronte v nekem oziru celo želijo«

Berlin, 30. julija. s. Tudi v zvezi s tem,
kar se je zvedelo s pristojnega vira glede mož-
nih utrd, ki jih je 200.000 strokovno uspo-
sobljenih delavcev naredilo v Severni Franciji,
je zelo zanimiv članek, ki ga je dr. G. G. H. H.
napisal o drugi fronti in bo izšel v prihodnji šte-
vilki tednika »Das Reich«. V glavnem pravi v
niem naslednje:

Že večkrat je bilo povedano, da nimamo
nobenega vzroka, da bi bili v skrbeh zaradi
poskusov za ustvaritev druge fronte. Povedano
je bilo tudi, da imamo v nekem oziru celo
vzrok, da si druge fronte želimo.

Danes lahko dodamo temu še nekatere po-
misleke. Na primer: Dejania, ki prinašajo s
seboj smrtno nevarnost, se v vojni lahko tve-
gajo samo, če k temu sili položaji, ki iz njega
ni drugega izhoda. Pred takšnim položajem sta
danes Churchill in Roosevelt. Prisiljena sta tve-

gati vse za vse, kakor so pred nekaj dnevi
poudarjali nekateri angleški listi, po katerih
sodbi je vsekakor treba poskusiti z vdorom.
čprav bi zanesljivo vedeli, da se bo vse končalo
z drugim Dunkerqueom. Nemška in svetovna
javnost se morata torej navaditi na misel, da
ju utegne nekega dne zbuditi fanfara anglo-
saksonske propagande.

Mi vemo, da tudi če bodo prišli, ne bodo
prišli s četami, ki bi bile zanič. In tedaj bosta
rožljanje orožja in propagandna pesem za ne-
kak časa oglušila svet. A potem se bo premaknil
naš počasni, a zanesljivi vojni stroj in tedaj
bomo res videli, kako angleški gospodje kora-
kajo nad Berlin, a v tem bojem pohodu ne
bodo šli osvojevalci, temveč njetniki, med ka-
terimi — to se razume — ne ho tistih, ki se
jim bo po zgledu svojih junaških tovarišev iz-
pred Dunkerquea posrečilo rešiti onstran Ro-
kavskega preliva.

Vojni posveti pri Rooseveltu — znamenje nemira pri zaveznikih

Buenos Aires, 30. julija. s. Jasno zname-
nje nemira, ki vlada v zavezniškem taboru za-
radi poraznega razvoja vojnih nastopov na vseh
področjih, od Tihega do Atlantskega morja,
od Afrike pa do Rusije, je novica, da je v
Washingtonski Beli hiši, sedežu predsednika
Združenih držav bilo vojaško posvetovanje, ki
mu je predsedoval Roosevelt in pri katerem je
prvič sodeloval tudi admiral Leahy, novi na-
čelnik ameriškega vrhovnega glavnega stana.

V ameriških diplomatskih krogih pripomi-
njajo, da je seja bila v času za zaveznike po-
sebnostno resnem, tedaj, ko čete nemškega maršala
von Bocka koljejo na dvoje sovjetsko vojsko,
ko podmorniška vojna osi zavzema vznemirju-
joče mere, ko Japonci ogražajo Aljasko z Aleu-
tov, z Nove Gvineje Port Moresby in celo Avstralijo.

Čprav ni bilo o tej seji dano nobeno
uradno poročilo, domnevajo v dobro obvešče-
nih krogih, da so na sestanku razpravljali med
drugim tudi o preureditvi ameriške vojne mor-
narice, zlasti glede posadk, da bi jo bolje pri-

lagodili sodobnim nalogam, ki se ne omejujejo
več samo na morje, kakor kažejo žalostne vojne
skušnje, temveč morajo mornariški poveljniki
biti tudi dobri strokovnjaki v letalstvu.

O nujnosti takojšnje angleške pomoči za Rusijo

Lizbona, 30. jul. s. Angleški poslanec lord
Strabolgie je imel spet govor, v katerem je dejal,
da bi nadaljna zakasnitev angleške pomoči za ru-
skega zaveznika povzročila ne samo hud odpor v
ljudstvu, temveč bi skrajno ogrozila tudi angleške
vojaške postojanke same. Teh postojank ne bo
mogoče pripraviti za boj, če bi se sovjetski vojaš-
ki stroj v kratkem razbil. Anglija je imela pred
sabo trinajst mesecev, Združene države pa osem,
da bi pripravile silovito protiofenzivo. Angleško
ljudstvo ne bo priznalo nobenega opravičila za to
dolgo nedelavnost.

Knez Piemontski na obisku pri ranjencih

Rim, 30. julija. s. Včeraj dopoldne je kr.
vis. knez Piemontski obiskal hlabre ranjene
vojake, ki leže v višjem zavodu za zobarstvo.
Sprejel ga je ravnatelj senator Perna. Živo se
je zanimal za stanje bolnikov ter vsakemu iz-
rekel visoko pohvalo in vroča voščila. Na
koncu je knez, ki so mu ranjenci priredili
hvaležne manifestacije udanih simpatij, izrekel
svojo vzvišeno pohvalo za pomoč in zdravlje-
nje v zavodu.

Hitlerjeva odlikovanja italijan- skim mornariškim častnikom

Rim, 30. julija. s. Hitler je pred nedavnim
dal odlikovanje reda železnega križa II. stopnje
naslednjim častnikom, podčastnikom in prosta-
kom italijanske kr. mornarice:
podadmiralu Nommisu di Polona, kapitano-
ma bojne ladje Juriju Contiju ter Viktoriju de
Paceju, fregatnim kapitanom. Alfonzu Galle-
aniju, Petru Scamacci, Valeriju Borgheseju;
korvetnim kapitanom Mariju Sacramoniju, Fe-
liksu Masiniju, Brunu de Morettiju, Stefanu
Palmasu, Maksimu Marsiju, Konradu Fucciju;
poročnikom bojne ladje Gustavu Gallianu, Pom-
peju Vinentinu, Dominiku D'Elia, Angelu Pie-
vatoru, Karlu Zucchini-Soxliniju, Jožefu Pi-
ghiniju, Alesandru Cavrianiju; podporočniku
Alojziju Demanigoru in Mariju Baronu; mor-
narju I. razreda Salvatore Muru in mornarju
Ivanu Zuchiju.

Ameriške čete v angleških pokrajinah in posestih

Stockholm, 30. julija. s. »Nva Daglight Al-
lehanda« piše, da so zdaj severno-ameriške čete
v naslednjih pokrajinah: Na Irskem, v Avstra-
liji, na Novi zemlji, na Labradorju, na Bermu-
dih, na Kubi, Sv. Luciji, na Trinidadu, Jamaiki
Guaiani, Guatemali, Costarici, Panami, Vene-
zueli, Equadoru, Braziliji, Eritreji Indiji, na
Kitajskem, v Egiptu, Iraku, v Islandiji, na Grön-
landiji in v Zahodni Afriki. Iz tega se vidi, kako
točno se Roosevelt drži Monroejevega načela.

Še en obrambni klic sovjetskemu prebivalstvu

Rim, 30. jul. s. Moskovska »Pravda« prinaša
nov obupen in dramatičen oklic, v katerem vabi
prebivalstvo Sovjetske zveze naj napne vse sile,
da se upre sovražniku. Oklic omenja, da so osne
čete vdrle globoko na sovjetska tla, potem pa pravi,
da je nujno potrebno ustaviti sovražnikovo na-
predovanje in to s telesi, z življenjem in krvjo,
zakaj v teh hurih dneh se mora vsak državljan
imeti za sestavni del oboroženih sil. Naj bo delo
slehernika kakršno koli, pravi oklic, vsi morajo
prijeti za puško, morajo znati metati ročne bom-
be ter vedeti, kako se je treba vesti na bojišču.

Skrbi zaradi oboroževanja Brazilije

Buenos Aires, 30. jul. s. Novice iz Montevi-
dea pravijo, da so v Uruguayu vedno bolj v skr-
beh zaradi živahnih vojaških priprav, ki jih de-
la Brazilija ob vsej podpori Združenih držav. Ta
skrb se izraža v uruguayskem dnevniku »El Pla-
ta«, ki podarja, da postaja Brazilija najbolj obo-
rožena država v latinski Ameriki in zaradi tega
pomeni nevarnost za druge države na tem delu
ameriške celine.

Izgube angleškega letalstva pri napadih na Nemčijo

Berlin, 30. jul. s. Glede na izgube, ki jih je
angleško letalstvo utrpelo pri svojih dveh letal-
skih napadih na Hamburg, pravijo na pristojnem
mestu, da so izgubili Angleži pri prvem napadu
30% napadajočih letal, pri letalskem napadu, ki
so ga izvedli predsončnim, pa kar celo polovico
letal. Bombardiranje stanovanjskih hiš in javnih
poslopj, med drugim tudi neke bolnišnice, jih je
torej drago stalo. Res so morda Angleži prepričani,
da bodo s takšnimi napadi vsaj delno pomagali
svojim zaveznikom boljševikom. Čudno pa je, da
se neki angleški poročevalec sprašuje, ali bodo
letalski napadi na nemška mesta količkaj učin-
kovi in bodo mogli vsaj za trenutek ustaviti nem-
ško in zavezniško vojsko pri njenem prodiranju
na vzhodu. Morda čutiljo Angleži potrebo, obrniti
pozornost svoje javnosti drugam, ker njihova pro-
paganda nima pri rokah ničesar tehtnega, s čer-
mer bi mogla pomiriti javnost, ki z vedno večjim
presenečenjem spremlja boje ub Dove

Slovenska Akademija znanosti in umetnosti dobila novo vodstvo

Za predsednika je bil imenovan dekan prof. dr. Milan Vidmar,
za generalnega tajnika pa prof. dr. Franc Ramovš

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, naša najvišja slovenska kulturna ustanova, predstaviteljica vsega našega znanstvenega delovanja, je dobila te dni novo vodstvo. Visoki Komisar Ekscelencija Emilio Grazioli je imenoval v smislu pravih novega predsednika Slov. Akademije znanosti in umetnosti prof. Milana Vidmarja, za tajnika pa zastopnika slovenske filologije prof. dr. Ramoša Franca.

Prvo vodstvo slovenske Akademije znanosti in umetnosti z g. prof. dr. Nahtigalom na čelu je dopolnilo svojo nalogo, ki je bila združena z ustanovitvijo te visoke kulturne ustanove, ki se s svojim delom uveljavlja doma in v inozemstvu.

Slov. Akademija znanosti in umetnosti je došla sedaj novo, mlajše vodstvo, na čelu katerega sta izraziti osebnosti iz slovenskega znanstvenega sveta, da ju ni potrebno javnosti niti na široko predstavljati.

Predsednik Milan Vidmar

Predsednik prof. Milan Vidmar, ki stoji sedaj na čelu slovenskih nesmrtnikov, je vsem poznan kot odlični tehnični znanstvenik, pa tudi kot svetovni šahist ter je po svojem svetovnem razgledu gotovo v velik prid naši mladi znanstveni ustanovi, eni izmed najmlajših te vrste v Evropi. Rojen je bil l. 1885 v Ljubljani ter je svoje tehnične študije dovršil na Dunaju, kjer je tudi promoviral. Pozneje se je posvetil praktični elektro-inženirski stroki ter je služil kot inženir, nadinženir in vodja elektrotehničnih obratov v raznih krajih: v Gradcu, Budimpešti, Dunaju. Ljubljani, dokler ni med prvimi slovenskimi profesorji prišel na našo tehniško

fakulteto kot redni profesor elektrotehnike. Bil je večkrat dekan tehniške fakultete, kar je tudi sedaj, ter tudi že rektor univerze. Med redne člane Akademije je bil sprejet 6. julija 1940 ter je bil sedaj postavljen za njenega predsednika. Predsednik prof. dr. Vidmar se je v svetu uveljavil s svojimi priznanimi spisi iz svoje stroke iz elektrotehnike, saj je napisal v svetovnem jeziku (nemščini) več knjig o transformatorjih ter električnih strojih, ki so našle veliko priznanje v znanstvenem svetu. Kot izrazit raziskovatelj naravnih sil je zgradil tudi svojo posebno naravoslovno življenjsko filozofijo, ki jo je podal v slovenščini v dveh knjigah: Oslowski most in Moj pogled na svet, katerima je dodal še tretjo Med Ameriko in Evropo, ki je izšla tudi v nemški izdaji ter žanje velik uspeh v svetu. Zdaj pripravlja tudi veliko delo o prenosu na dolge razdalje tudi v slovenščini.

Tajnik dr. Franc Ramovš

Kmalu nato, 11. julija, pa so si akademiki izvolili tajnika za novo poslovno dobo v osebi prof. dr. Franca Ramovša, ki je bil že od nekdaj duša vsega našega znanstvenega organiziranja ter voditelj priprav za ustanovitev naše Akademije. Zdaj je torej ta delovni organizator in neustrašiv znanstvenik, najboljši poznavatelj slovenskega jezika, postal tudi glavni tajnik Akademije ter tako glavna opora predsedniku pri usmerjevanju dela našega najvišjega znanstvenega zavoda. Prof. Ramovš je bil rojen leta 1890 v Ljubljani ter je študiral slovansko filologijo v Gradcu, kjer se je habilitiral proti koncu svetovne vojne, katere se je vsa leta aktivno udeleževal, ter prišel s prvimi profesorji na novo ustanovljeno slovensko univerzo. Tu je prevzel še kot mlad učenjak, a že visoko priznan v vseh slavističnih krogih, stolico za slovenski jezik ter se tako ves posvetil raziskavanjem slovenskega jezika. Plod njegovega intenzivnega dela je poleg neštetihih razprav v vseh svetovnih slavističnih revijah njegova velika Historična gramatika, kolikor jo je izšlo (Vokalizem, Konzonantizem), ter njegova Krajska gramatika poleg Pravopisa in karte slovenskih dialektov, ki jo spremlja zgoščen opis slovenske jezikovne raznobarnosti. Tudi jezi-

Prepričani smo, da bo slovenska Akademija znanosti in umetnosti pod novim vodstvom šla po utrjenih temeljih v nov razvoj in na novo delo, novemu uglednemu vodstvu pa k imenovanju čestitamo!

Z Gorenjskega

Dva nova kmetijska tednika bosta začela izhajati na Gorenjskem in na Spodnjem Štajerskem. Do sedaj je izhajalo le eno skupno glasilo. Na severni fronti je padel planinski poročnik Fritz Prugger, sin pokojnega finančnega svetnika iz Zelezne Kaplje, znanega pevca in alpineca. Pokojni je bil odlikovan z železnim križcem prvega reda. Bil je zadet od krogle, ko je ponoči reševal patrolo tridesetih mož sovražnega obročja.

Poštni blagovni in denarni promet med Gorenjsko, Koroško in Spodnjim Štajerskem bo uveden s 1. avgustom po nemških predpisih o razpošiljanju in taksah. Prav tako bo s 1. avgustom uveden po nemških predpisih blagovni in denarni promet med temi pokrajinami in vso ostalo Nemčijo, vstetvši Alzacijo, Lotarinško, Luksemburg in Protektorat.

Gauleiter dr. Rainer je obiskal te dni Bled. Ogledal si je tudi blejski grad.

V Gozd bo v kratkem prišlo 88 kranjskih dijakov, kjer bodo priredili poseben mladinski vzgojni tečaj. Tu se bodo vzgajali v narodno-socialističnem duhu, in posvetili vso pozornost študiju znanstvenih in strokovnih vprašanj ter zgodovini Gorenjske. Razpravljali bodo tudi o plemenskih osnovah prebivalstva na Gorenjskem, o načelih šolskega dela v novih ozemljih in o navadah in običajih na Gorenjskem in na Koroškem, dalje o kulturnih nalogah Koroške do juga ter o delovni službi na Gorenjskem.

V Bohinjski Bistrici so pred dnevi odprli nov kino. To je že tretji kino v radovljiškem okraju.

V mariborski okolici so prijeli dva svojevrstna »nakupovalca«: krompirja, ki sta hodila od vasi do vasi in povpraševala pri kmetih za krompir. Ob tej priliki sta pridno kradla kokoši in jih odnašala v Maribor, dokler ju niso razkrinkali in izročili oblastem. Sta to Marija Dworschak in Anton Wissiack.

S Štajerskega

Na Spodnjem Štajerskem so z vso odločnostjo zatirali vsakršno verižništvo. Državni itožilec pri višjem deželnem sodišču v Gradcu je izdal nalog, da naj proti ovadenim verižnikom postopajo kar najstrožje. Stroge kazni naj se ne določijo samo z zaporom, temveč v hujših primerih tudi s smrtno kaznijo.

Sadna letina je na Spodnjem Štajerskem, kakor smo že poročali, izredno dobra. Deželni urad za ljudsko zdravje je skupno z uradom za kmetijstvo sestavil posebni odbor, ki naj pospešuje izkoriščanje sadja. Naloga odbora je, da se prepreči stiskanje sadja in izdelovanje raznih moštov in žganja. Vs sadje, ki se more porabiti drugače, mora biti predelano tako, da ne izgubi svojih hranilnih vrednosti.

V Mariboru sta umrla: 28 letni železniški spretnik Andrej Kovačec, v mabiroški bolnišnici pa je umrla 58 letna posestnica Ivana Mlinarič iz Slatine-Radenci.

V Laškem sta se poročila Matej Deželak in Ana Lapornik. — Pri Sv. Lenartu nad Laškimi je umrla 77 letna Marija Pavčnik roj. Deželak.

Na mariborski postaji je povozil vlak Marijo Cener. Ponesrečenka je dobila notranje poškodbe in rano na glavi.

V celjsko bolnišnico so pripeljali Rozo Manerjevo iz St. Jurja pri Celju, ki si je zlomila desno roko. Jožef Drogz iz Medvedjega dolga je padel z drevesa in si poškodoval hrbtenico.

Znani sodelavci raznih listov prof. dr. Mišič Franc, ki je že pred leti priobčeval v različnih slovenskih in nemških časopisih svoje potopise po deželi, razpravlja v zadnji številki mariborskega dnevnika o slatinskih vrelecih v Slovenskih gorah. Med drugim ugotavlja: Na spodnještajerskem Murskem polju in v Slov. gorah je vse polno slatinskih in mineralnih vrelecev. Mnogi izmed njih so znani le najbližjim okoličinam, ki jih tudi edini izkoriščajo, ali pa so napol zamašeni ali pa zamočvirjeni. Pri Gornji Radgoni je bilo nekoč devet takih vrelecev, danes pa ni niti enega več. Na veččinah Mure so kamni pogostokrat prevlečeni z usledinami nekdanjih slatinskih vrelecev. Taki in podobni sledovi se vlečejo od Gornje Radgone do Sent Lenarta. Ta del Slovenskih gor je torej vseskozi bogat na neizkoriščenih zemeljskih zalogah. Treba je samo poskrbeti, da ne izginejo nazaj v zemljo. Zato je potrebno z vrtnanjem nove odkriti posamezne žile.

Športni drobiž

Preteklo nedeljo so v berlinskem olimpijskem stadionu tekmovali nemški lahkoatletci za naslov državnega prvaka v desetboju. Pri tekmovalstvu je zmagal Ernest Schmidt, ki si je nabral pri raznih disciplinah 7280 točk. Bil je v prav dobri formi. Pri ženskah pa je ubranila naslov prvakinje dresdencanka Lojzika Krüger. Nabrala si je 352 točk, to je 11 več kot lani pri istem tekmovalstvu.

2. avgusta se bodo pomerili v grško-rimski rokoborbi atleti Italije in Slovaške. Italijane bodo na tej tekmi zastopali tle: Lombardi, Liverini, Magni, Ghetti, Rigamonti, Gallegati, Silvestri. To tekmovalstvo bo v Bratislavi. Atleti odpotujejo 30. t. m.

14 polnih let je branil Danec Willy Falck Hansen naslov državnega koledarskega profesionalnega prvaka. Tudi letos so bile dirke za ta naslov. Tokrat pa je Hansen proti pričakovanju podlegel mlajšemu Andersonu. Andersonu se je posrečilo, da je zmagal šele v zadnjih nekaj minutah.

Uspešen baletni večer

Po lanskoletnem gostovanju rimske kraljeve opere naše občinstvo ni imelo prilike videti samostojnega nastopa članic in članov baletnega zbora našega opernega gledališča, ter je že iz tega razloga bil velik interes občinstva za samostojen baletni večer z res izbranim sporedom.

Program večera je bil z okusom izbran: Glasba kot podlaga in baza plesanja odgovarjajoča. Ves program je bil razdeljen na tri samostojne točke: popolnoma neodvisne druga od druge. Kot prva točka: »Chopinada« (ki obsega dve Chopinovi kompoziciji: Notturmo v E-duru in Valček v Es-duru, ki so ga zelo dobro izvajali: gđce. Remškarjeva, Brdarjeva in Buhova in g. Pogačar. Priznati se mora, da je v tej točki koreograf in režiser g. Golovin zelo uspeh in da ni bil brezuspešen trud, ki so ga sodelujoči vložili v delo.

V drugi točki: »Pietisti pajčolan« — kompozicija priznanega madžarskega komponista, dirigenta budimpeštanske kraljeve opere in slovitega pianista E. pl. Dohnanya — so nastopili izvajalci v izvršnih kostumih, narejenih po načrtih ge. Vilfanove, absolventke dunajske umetnostne akademije. So to točko je

Come vi lavate tutti i giorni, così lavate almeno una volta alla settimana l'intestino, ma con:

Acqua Regia di MONTECATINI

Kakor si dnevno umivate obraz, tako bi morali vsaj enkrat tedensko prečistiti svoje črevesje

Regia grenčica Montecatini

Praznik sv. Ignacija v cerkvi sv. Jožefa

V petek, 31. julija je god sv. Ignacija Ljolskega, ustanovitelja jezuitskega reda. God bodo praznovali z vso slovesnostjo v nedeljo, 2. avgusta. V cerkvi sv. Jožefa bo pred praznikom tridenavnica. Drevo bodo blagoslovili vodo sv. Ignacija. Na praznik sv. Ignacija bo celodnevno čiščenje presv. Rešnjega Telesa. V nedeljo, 2. avgusta bo imel v cerkvi sv. Jožefa ob 8 zjutraj govor škof dr. Gregorij Rožman, ki bo nato opravil pontifikalno mašo. Zvečer ob pol 8 bo slavnostna pridiga o. Florijana Ramsaka, nato litanije in blagoslov.

Kazenski ukrepi proti bivšim voditeljem zveze lesnih industrijcev in trgovcev

Rim, 30. jul. s. Na podlagi dognanj stranke o delovanju voditeljev federacije industrijcev in trgovcev z lesom, je bilo dano zaporno povelje zoper vse krivce. Obenem so bili odrejeni sledeči ukrepi: Bivši narodni svetnik in bivši predsednik zveze lesnih trgovcev Giacomelli se ovadi sodnim oblastem zaradi sledečih prekrškov: trgovske prevare, goljufije in zaradi poviševanja cen lesa. Agostino Scarpa, bivši podpredsednik nar. zveze lesnih trgovcev, se ovadi sodnim oblastem zaradi prevar in zaradi poviševanja cen lesa. Bivši nar. svetnik Gino Franciozi, bivši predsednik narodne zveze lesnih industrijcev, general Crostoforo Della Rovere, bivši ravnatelj narodne zveze lesnih trgovcev, dr. Dino Cordarelli, bivši podpredsednik zveze lesnih industrijcev, in odvnetnik Corrado Capuano, bivši ravnatelj zveze lesnih industrijcev, pa se ovadijo pokrajinski komisiji zaradi izvedbe policijskih ukrepov.

Il primo che passa pensa ...

Prvi mimoidoči misli ...

che anche per te, il miglior affare è quello di rischiare 12 Lire per vincere qualche milione. Compera un biglietto oggi stesso.

da je tudi za tebe najboljši posel tvegati 12 lir, da dobiš kak milijon. Še danes si kupi srečko.

REGALA MILIONI a chi acquista un biglietto per L. 12—
DARUE MILIJONE tistemu, ki kupi srečko za Lir 12—

Tone Rakovčan:

Otroška vojska

Zal mi je bilo popoldneva. Nevihita in ta Mogan sta nam vse pokvarila. S težko vestjo in skrivaj prihajam pred hišo kakor človek, ki gre po hudobnih potih. Rajši bi bil doma, bi nosil dva ali pometal kegljice, pa bi ne bilo vsega tega. In vse to se je najbrž zgodilo zaradi jajc! Kaj me je le neslo po tista jajca? Ako srečno dobim čevlje, sem v sebi sklenil, ne bom nikoli več jajc izmikal.

S to obljubo opogumljen sem se zapodil čez dvorišče v hlev, kjer je hlapec pokladal konjema. Sukal sem se tam okoli njega v zadregi, potem sem stopil k Murki, ki je grizla seno, in sem jo potrepal po vratu. Hlapec se je ozrl: »Beži od kobil! Če se kaj zgodi, bom jaz kriv.« Ko je bil obehal k jermenju, je še govoril: »Si se spet podil po gmajni? Tebi pojo zlate urice! Jaz pa v blatu in prahu ob dežju čez ramea, je šel obehal pred vrata. Čudno je bilo, da je bil tako zgovoren. Uganil sem: bila je sobota, zato je že mislil na nedeljo, ko je lahko šel s fanti po vasi. Kaj, ko bi le poskusil in njega prosil?

Tačas, ko si je pod pipo pral blatne škornje, sem začel: »Veš, vojsko smo se bile. Počakal sem, kaj bo dejal. Nekaj je zamrmral o večni vojski, ali ga nisem razumel. »Pozabil sem tam čevlje, pa jih je Mogan pobral.« sem naravnost povedal. Ozrl se je. Videl je, da sem res bos. »Ali greš ponje?« sem ga zatem počasi, boječe vprašal.

Celo je stisnil, da so se mu obrvi naježile, in zapil vame hude oči: »Lej ga, gospod! Še to se manika. da bom tebi za potovko!«

Jaz nisem odnehal: »Mogana se bojim.«

»Vojaka ni ne sram ne strah!«

»O, če bi zaresni vojak!«

»Bi ga s pušo: pinf! Sem prav povedal?« Se drugo kamizolo je oblekel. Izvelke je iz žepa okroglo ogledalec, ga obrisal ob komolec ter se vanj pogled.

»Ne bi ga, ne. Samo nameril bi: Mogan, Jaz ne za do krvi, meni si pa čevlje —«

»Mogan pa bi prijel, takole zavrtel kot pajca, in, šek! po zadnji. Tako bi jaz naredil.«

Ohupaval sem, zato sem utihnil. Čutil sem, da se mi zbirajo v očeh solze od hudega in kesanja. Jokaje sem še zadnje poskusil: »Ali greš po Franco?«

Hlapec si je še popravil lase, potem se je postavil prav pred mene ter me, kakor bi ga res zanimalo, vprašal: »Ti, emeravi vojščak, zakaj ti jih je Mogan pobral?«

Tega tudi sam nisem vedel. Pobral jih je, več se nisem razmišljal. Zdaj sem se šele domislil, da mu, je najbrž Kragljekova nesla vse na nos. Ali bi hlapcu po pravici povedal? Pogledal sem ga proseče.

»Povej, če hočeš, da pojdem ponje!« Zdelo se mi je, da govoril hlapec kar tako, vendar sem dejal:

»Jajca smo vzeli.« Hitro sem dodal: »Nismo vedeli, čigava so.«

»Se mi je zdelo, da ne bo nekaj prav.« Odkimal je. »Tako stvar se morata sama med seboj pobotati.«

Vse se mi je spet podrl. Povrh je hlapec iz kuhinje poklical prav tedaj tetin glas, naj gre v no nastavljal.

Ostal sem v hlevu sam. Bilo mi je tako hudo, da bi najrajši legel v hlapecovo leseno posteljo in zaspal. Res sem sedel nanjo, Murka je zaokrelna

glavo pa me gledala, kakor bi tudi ona razumela najin razgovor. Tako me je gledala, da sem ji moral nekaj reči. »Ja, Murka, pridna!«

Zdaj me niso skrbeli samo čevlji, temveč tudi pozna ura. Sonce je zašlo, v hlevu je postajalo mračno! Tu bi lahko sedel do trde noči, čevljev pa le ne bo. To sem mislil in sem se kar nena doma odločil: »K Moganu pojdem! Prej bom pa še poskusil dobiti Franco!«

Zavlekel sem se mimo kuhinje okrog vogla pred hišo previdno, da bi ne zadel kjer koli na teto. Pred gostilno ni bilo človeka, iz veže pa sem slišal glasno govorjenje. Posamezne besede sem tudi razumel, tako so bili gostje glasni. O otavi in o popoldanskim plohi so govorili. Vedel sem: prišli so vedrit, pa so se zasedli. Tako bi bila najlepša prilika, da bi se mimo njih zmuznil po stopnicah na izbo; še za mar me ne bi nihče imel. Samo ko bi imel čevlje!

Nekdo je tedaj vrgel po veži glasno besedo, ki me je kakor spekla. »Mogan! To je Moganov glas! Govoril je, da sem ga prav dobro slišal in uganil zagotovo. Vse je izgubljeno! Teta že vse ve. Zdaj bo prišlo, kar mora priti. Vsi so bili pridni: kosci, hlapec, Francka, Sultan, Murka — samo mi smo se potepali. Napaenal sem ušesa, ako bi zasiljal tetin glas. Znanjiti je v kuhinji?«

Tisti hip sem tvegal vse ter sem se zaletel skozi vrata. V veži sem pa planil naravnost teti v roke, ki je sedela na drugi stopnici in mlela kavo. Zmeden sem odstopil na sredo veže. V omotici, kakor bi bil pijan, sem videl ob oknu Moganov obraz, pred njim na mizi tri bela jajca. Zraven tete na stopnici so bili moji čevlji. Samo to sem videl. Po ostalih obrazih se nisem ozrl. Vsi so umolknili ter čakali, kaj bo. Teta je mirno vrtela mlinček, le njene drobne, trudne oči so se povečale. Gledale so me nepremično očitačo, da

ni bila potrebna nobena beseda. Vpričo vseh teh, ki so bili v veži, je bilo teto sram, tako sram, kakor bi sama zakrivila, ne vem kaj grdega. Vzdihnila je in prenehala z mlinčkom. Mirno mi je naročila: »Obrni se k Moganovemu očetu! Prosi jih odpustčanja!«

Skozi od solz zalite oči sem videl kar več Moganov, toda vse nejasno. Zagledal sem se končno v brke, ki sem jih najbolj razločil. Kakor grablje so se mi zazdele čez vsa usta. Nisem vedel, kaj naj prav za prav prosim, ker sem se zmerom mislil, da tista jajca niso bila Moganovih.

»N?« me je opomnila teta.

V pravi grobni tišini sem izječljal: »Prosim za odpustčanje, ker sem vam pobral jajca.« Stisnil sem trepalnice, da so se mi solze utrlele po licih. Razločil sem spet vse. Mogan je pokimal parkrat z glavjo, pogledal jajca na mizi, rekel pa ni nič. Obrnil sem se spet k teti, tedaj me je vprašal eden izza sosedne mize, ki ga nisem poznal: »Kaj si napravil z jajci?«

»Za vojsko sem jih skuhal.«

»Beži! Mar si bil kuhar?«

Pokimal sem nekako olajšano ter dostavil: »In major in konje!«

Tedaj so se vsi tam za mizo zakrohotali. Še celo Moganu so se brke raztegnile, teti pa so se posmejale oči.

Jaz sem debelo zijal. Nisem mogel razumeti, zakaj se smejejo.

Zgodbo je končala teta, ko mi je ukazala: »Poklekni v kuhinji! Jutri se mi ne ganeš niti pedi od vrat!«

Z velikim veseljem sem v kuhinji pokleknil z zavestjo, da sem ušel hudi kazni. Kaj bi bilo, ko bi ne bilo Mogan in ostalih ljudi v veži? Ko bi bila teta sama doma?

K O N E C

Med poletnimi počitnicami na sodišču

Razprave kazenskega senata — Pravda zaradi lastninske pravice

Ljubljana, 30. julija. Kakor smo že omenili, so se 15. julija formalno začele sodne počitnice, ki traja dober mesec tja do Velikega šmarna. Mnogi sodniki in uradniki pa so že popreli nastopili po zakonu im določene dopuste. Sedaj sodi na kazenskem oddelku okrožnega sodišča takozvani počitniški senat, ki dvakrat na teden razpravlja o raznih, njemu v razsojo določenih zadevah. Drugače ne vladajo sedaj med sodnimi počitnicami kako živahnije vrtenje po hodnikih justične palače, kakor druge dneve. Vse je tiho. Razpletajo se sicer pravde v mirnem toku napreči, toda rešujejo se le najnujnejše zadeve. V zemljiški knjiži se vodi redno vse tekoče zadeve. Nekoliko manj je kupnih pogodb, kakor jih je bilo druge mesece.

Mali kazenski senat je ta teden razpravljajal v sredo. Na dnevnem redu je bila neka kazenska zadeva, ko je neki starejši maloletnik bil obtožen različnih tatvin, ki jih je bil ta fant izvršil letos v januarju tja do marca, ko je izbral različne prilike in odnašal denar in obleko. Bil je obsojen na 1 leto robije. Fant je postal zakrknjen tat. Pred dnevi je bila pred sodniki malega kazenskega senata prav mnogoštevilna in pisana tatninska družba, katere člani so na debelo kradli razne obutev, obleko, ještine in druge stvari. Nakradene stvari so člani te tatninske družbe, v katero so spadali starejši ljudje, pa tudi mladi frkovci, prodajali raznim osebam, ki so bile nato z njimi vred obtožene zaradi nakupa ukradenih stvari. Na zatožno klop je prišlo do 15 starih in mladih ljudi. Razprava je trajala skoraj celo dopoldne. Člani te družbe so bili zaradi zločina tatvine obsojeni na 3 do 6 mesecev, kupovalci ukradenih stvari pa so bili obsojeni na denarne kazni od 50 do 100 lir.

V zemljiški knjiži so bile te dni zaznamovane nekatere zanimive zemljiškoknjižne transakcije. Prav zanimiva je bila neka zadeva, ko je tožnik izposloval prepis lastninske pravice do neke nepremičnine v mestu na podlagi končne sodbe vrhovnega sodišča. Neki ljubljčan se je sodno ločil od svoje žene, ki je bila v zemljiški knjiži formalno vpisana kot lastnica neke nepremičnine do polovice. Po sodni ločitvi je ljubljčan zahteval od ločene žene primerno listino, na podlagi katere bi mogel v

zemljiški knjiži izvršiti prepis dotične nepremičninske polovice na svoje ime. Žena mu je odklonila tako listino n vnela sie je huda pravda, katere končen rezultat je bil, da je vrhovno sodišče izdalo sodbu, s katero je priznalo tožniku ljubljčanu lastninsko pravico do tiste nepremičninske polovice. Pravda se je dolgo vlekla in je bila precej draga. Drugače je zemljiška knjiža v zadnjem času zaznamovala nekatere manjše kupne pogodbe. Tako na primer:

Korošec Anton, posestnik in železničar v Stožicah št. 82 je prodal Ivanu Dobovšku, železničarju na Jezici št. 85 zemljiško parcelo št. 684-10 k. o. Stožice niža za 8000 lir.

Nekaj nasvetov za naše gospodinje

Ljubljana, v juliju. Živimo v časih, ko moramo gledati na vse, predvsem pa na to, da čim manj izdamo za prehrano, da nam nekaj denarja ostane tudi za kakšno drugo nujno potrebo. Prav gotovo boste pritrdili, da je prav od gospodinje in njene varčnosti mnogo odvisno, da pri gospodinjstvu čez mesec kaj prihrani, da poceni kupi, da zna porabiti vse tisto, kar mnogo drugih gospodinj vrže v pomije ali smeti. Mnogokaj so se naše gospodinje v teh časih naučile, posebno večje so postale v pripravljanju raznih jedil, za katere ne bi mislili, da jih je mogoče pripraviti tako okusno in povrh še s tako pičlimi izdatki. Samo nekaj nasvetov naj povzamemo, ki so se v teh časih imenitno obnesli.

Zelenjadna potica. Čeprav imamo na trgu dovolj mlade zelenjave, jo vse premalo pripravljamo na različne načine. Ne pripravljamo dan za dnem zelenjave na enak način, kot smo to navajeni že od mlada. Družina se naveliča, če ima vedno na enak način pripravljeno zelenjavo. Čim več bo spremembe, tem raje jo bodo uživali. Zdaj je čas za zelenjavo. Uživajmo jo!

Prav dobra in okusna je zelenjadna potica. Sicer vzame pripravljane precej časa, vendar pa marsikaj zanjo lahko pripravijo že prejšnji večer. Čim več mešane zelenjave vzameš za to zelenjadno potico, tem boljša bo. Pripravi si nekaj oluščene graha, majhno cvetajo, glavico kolerabe, korenček, stročji fižol, paradižnik, nekaj listov

Schmidt Ana in Schmidt Ulrik, posestnik v Ljubljani, Langusova ulica št. 19 sta prodala Loeser Hermini, posestnici in Loeser Henrik, visokošolcu v Ljubljani, Prule št. 9 travnik pod Rožnikom zemljiško parcelo št. 73-11 kat. obč. Gradiško predmestje v izmeri 1334 kv. m. za 50.000 lir.

Lampič Marija roj. Židan, posestnica v Bizoviku št. 92 je prodala Janezu Leucu, avto-prevozniku in posestniku od tam št. 131 zemljiško parcelo št. 919-2 niža kat. obč. Bizovik v izmeri 1200 kv. m. za 30.000 lir. Kvadratni meter je bil po 25 lir. Zaznamovanih je bilo v juliju tudi več kupnih pogodb starejšega datuma še iz leta 1940 in 1941 v takratni dinarski veljavi. Te kupne pogodbe se nanašajo na prodajo različnih manjših zemljiških parcel v bližnji okolici, ko so si varčni delavci kupili manjša zemljišča, da so si tam sezidali hišice. Te parcele so bile prodane za prav majhne kupnine.

ohrovt, zelja, špinache itd. Listnato zelenjavo zreži na tanke liste, ostale glavice in korenčke pa na kocke ali pa jih nastregaj na strgalnik. Zelenjavo potem pari do mehkega, ali pa poduši na kakšni maščobi. Posebej poduši se malo gobic. Vse skupaj pomešaj, osoli, malce popoprjaj, prilij malo juhe. Če imaš morda še nekaj žlic smetane ali jajce, bo potica pač še boljša. Posebej nato pripravljaj še kakšnih 10 omelet, kar iz vode, če ni mleka. Potem vzameš posodo, deneš na dno omeleto, jo namazeš s plastjo pripravljene zelenjave, jo pokriješ z omeleto in to ponavljaš toliko časa, dokler imaš kaj maziva in omelet. Na vrhu naj bo omeleta, ki jo poliješ z juho. Še boljša bo, če jo na vrhu poliješ s smetano. Vse skupaj deneš v pečico in zapečeš, da bo lepo rumeno. — Če imaš kake ostanke mesa, jih zmelji in dodaj zelenjadni zmesi.

Dušen paradižnik s krompirjem. Potrebujemo: paradižnik, čebulo, sol, sesekljan peteršilj in maslo. Paradižnik zrežem na debele ploščice, ki jih dam v razbeljeno maslo, posolim, povrh potresemo z drobno sesekljano čebulo in peteršiljem. Vse pražim od 15 do 20 minut. Med tem pripravim zmečkan krompir. Ko je paradižnik gotov, ga zložim v sredo okrogle skledice, okrog pa stisnem skoz cev krompir. Če cevke nimam, pa kar z žlico, ki jo prej namočim v maslu. Oblikuj jajčaste oblike krompirja in okrasj s tem jed.

Polnjen paradižnik. Paradižnikom odstranim peščevje, jih izdolbem in pokapam s solatno poljvko. Izdolbeno meso pretlači, dodaj nekaj parmezana, dobro premešaj ter napolni paradižnike. Po vrhu posuj drobtinice in daj na vsak paradižnik kosček masla. Vse skupaj peči pol ure v pečici ter serviraj z makaroni.

Turški riž. Potrebujemo: ½ kg riža, steblo česna, pol gomolja zelene, 4 korenčke, dve čebuli, sol, papriko in maslo. Dobro sesekljano zelenjad praži v razbeljenem maslu. Ko je že precej oprazena, se doda očiščen in opran riž ter vse skupaj še malo popraži, prilij 3 do 4 skodelice vroče vode, dodaj še sol, zeleno in papriko. Vse skupaj duši 40 minut in jed je pripravljena.

Polnjena kolerabica. Olupljen kolerabici izdolbem sredino, ki jo napolnim s kakršnokoli mešanico. Najboljša je rižota ali kaka druga riževa jed. Zelo fin je tudi kuhan in začnjen grah, gobova jed ali špinaca z jajcem. Tako polnjene kolerabice položi drugo zraven druge v široko ponev, v kateri je segreto maslo, na katerem je narahljo zarumenela sesekljana čebula. Dobro pokri kolerabice duši, dokler se ne zmehčajo.

Rižove klobasice. Potrebujemo: ½ kg riža, eno čebulo, 4 skodelice vode, 2 do 3 jajci, dišave, moko, maslo ali mast.

Izbran in umit riž pražim na razbeljenem maslu z dobro sesekljano čebulo. Zalijem z vodo in na rahlem ognju kuham ¾ ure. Nekoliko ohlajenemu dodam sol, zeleno, papriko ter žvrkljana jajca. Oblikujem klobasice, ki jih v moki malo povijam ter na masti rumeno zapečem.

Surov pražen krompir. Surov, olupljen krompir zreži v male, za prst debele podolgate kose, ki jih umij in s suho krpo zbršiš. Položi jih v segreto, vendar ne prevročo mast, ki jo pristavi na močnejši ogenj, da se še bolj segreje. Po 5 minutah vzemi krompir s penovko iz masti, mast pa pusti, da postane kadeče se vroča. Nato daj krompir nazaj v mast, da se svelorjavo zapeče. Šele na krožniku ga posoli z drobno soljo.

Finčeva je postavila v Torinu nov italijanski pavalni rekord

28. t. m. je bilo v Mussolinijevem stadionu v Torinu veliko pavalno tekmovalanje, na katerem je nastopila tudi ljubljanka Dragica Finčeva, članica SK Ilirije, znana plavalka in tekmovalka na ledeni ploskvi. Na tem tekmovalju je nastopila na progi 50 m prosti stil in zasedla prvo mesto. S časom, ki ga je dosegla 31:2.10, je postavila nov italijanski pavalni rekord, ki ga je do tedaj imela Triestinka Blianka Lokarjeva s časom 31:8.10. Stari rekord je Lokarjeva postavila 26. maja 1938. Dragica je lepemu uspehu čestitala, saj je dokazala znova, da ljubljanska Ilirija vzgaja odlične tekmovalce v svojem bazenu.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 30. julija: Abdon in S. Petek, 31. julija: Ignacij L.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyršev c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Garbus, Moste, Zaloška cesta.

Maščobe za avgust bodo trgovci dobili že v petek in soboto 31. t. m. in 1. avgusta tako pri Gospodarski in Skupni nabavi in prodajni združenju, kakor tudi v mestnem preskrbovalnem uradu tako, da pridejo trgovci z začetnicami A—L na vrsto v petek, a v soboto trgovci z začetnicami M—Z. Vsi trgovci morajo s seboj prinesiti knjige o prejemu blaga, da se jim nakazuje tudi dejansko vpiše v knjigo, ker se vse racionirano blago sme oddajati samo po vpisu v knjige. Upravičenci bodo meseca avgusta dobili za maščobo samo maslo. Ker se pa maslo v vročini rado pokvari, naj konzumenti v lastnem interesu kupijo blago takoj prve dni meseca.

Odrezke za sladkor, maščobe, milo, krompir in cikorijo bo mestni preskrbovalni urad prevzemal od sobote 1. avgusta dalje tako, da pridejo na vrsto trgovci z začetnicami S do Z, v ponedeljek 3. avgusta z začetnicami A do F, v torek 4. avgusta z začetnicami G do J, v sredo 5. avgusta z začetnicami K do L, v četrtek 6. avgusta z začetnicami M do O ter v petek 7. avgusta trgovci z začetnicami P do S. Poleg navadne konsignacije odrezkov morajo trgovci zanesljivo prinesiti s seboj tudi zeleno knjigo o prejemu blaga in oddaji odrezkov, ker sicer ne bi mogli oddati odrezkov.

VELIKI ZGODOVINSKI ROMAN KNEZ MARKO

dobite v vseh knjigarnah in trafikah. Vsaka knjiga 5 Lir. Naročniki bodo dobili dostavljena oba dela skupaj.

Kupujte knjige „Slovenčeve knjižnice“, ki vam nudijo lepo, zanimivo branje

Ljubljansko gledališče

Drama

Zaradi snajenja ostane drama od 27. julija do 10. avgusta zaprta.

Opera

Četrtek, 30. julija: zaprto. Petek, 31. julija ob 17: »Trubadur«. Red Sreda. Sobota, 1. avgusta ob 17: Baletni večer. Lanskoletni abonma Četrtek. Nedelja, 2. avgusta: »Trubadur«. Izven.

Abonente reda sreda opozarjamo, da bodo imeli izjemoma v petek, 31. t. m., predstavo Verdijevega »Trubadurja« v sledeči zasedbi: grof Lujana — Janko, Leonora — Heybalova, Azucena — Golobova, Manrico — Franci, Ferrando — Tone Petrovič, k. g., Ines — Poljanarjeva, Ruiz — Kristiančič, eigan — M. Gregorin. Dirigent: A. Neif, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti.

Opera sezona bo trajala do viševši 9. avgusta, nato bo opera zaradi snajenja prostorov ostala zaprta do 2. septembra.

Boni za sukanec. Obrtniki, ki rabijo sukanec, naj dvignejo bone za nakup sukanca pri Odseku za obrtništvo v Ljubljani, Copova ul. 1 med uradnimi urami po sledečem vrstnem redu: A—C 30. in 31. julija, D—I 1. in 3. avg., J—K 4. in 5. avg., L—O 6. in 7. avg., P—R 8. in 10. avg., S—T 11. in 12. avg. ter U—Z 13. in 14. avg. t. l. Vsak naj prinese s seboj potrdilo Zavoda za soc. zavarovanje o zaposlenem osebju in dokaz istovetnosti.

EIAR — Radio Ljubljana

Petek, 31. julija: 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Pesmi in romance. — 8 Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 12.20 Koncert pianističnega dua Bizjak-Hrašovec. — 12.45 Pesmi in napevi. — 13 Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oobroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec. Pisana glasba. — 14 Poročila v italijansčini. — 14.15 Koncert, vodi dirigent Alberto di Miniello. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert čelističnega kvarteta. — 17.35 Četr ure za trvdko Nizzardo. — 17.50 Pisana glasba. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Operna glasba. — 20 Napoved časa. Poročila v italijansčini. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vojaške pesmi. — 20.45 Adamičev orkester. — 21.10 Simfonični koncert, vodi dirigent Molnar Predelli. V odmoru: Predavanje v slovenščini. — 22.45 Poročila v italijansčini.

Francozov do drugih narodov. Tako so mi na primer pripovedovali, da so vsakemu domačinu v Indokini hudo zamerali, če je šel študirat v Združene države; to je veljalo za žalitev, ki jo so kaznovali s tem, da so takemu študentu kratkomalo vzeli državljanstvo.

Ruševine Angkor Wat v Kambodiji stejejo med sedmra čuda sveta. Popolno mesto v krasnem arhitektonskem slogu, ki ga ne vidiš nikjer drugje, so zgradili Kmersi. Nihče ne ve povedati, odkod je to plemo prišlo, prav tako pa je ostala skrivnost, kaj in kako je bilo z njim pozneje. To čudovito mesto, o katerem domačini pravijo, da ni delo človeških rok, marveč da so ga zgradili močeni duhovi, so odkrili šele l. 1860 in l. 1908 so prvič iztrebili vsi pragozno navlako krog in krog. Potem so Francozi trdo in dolgo delali, da bi bil ves kraj dostopen potnikom. Hoteli so dati resnično podobo njegove veličastnosti vojakom v domovini. Ko sem bil tam, so ravno fotografirali nekatera poslopja za kolonialno razstavo v Parizu l. 1932. Da bi se prepričal o natančnosti njihovih del, sem na nekem velikem izklesanem kamnu vrezal nekaj črt; ko sem si pozneje natančno ogledal odtis v Parizu, sem opazil, da so bile tudi te moje črte točno fotografirane.

Ker sem mogel Francozom le malo nuditi in še manj naučiti se od njih, sem le redkokdaj potoval v Indokino.

ARMATORI DI PESCA

innovate il vostro naviglio!

IL NUOVO CONCORSO A PREMI BANDITO DAL COMMISSARIATO GENERALE PER LA PESCA A VE NE OFFRE L'OCCASIONE

LASTNIKI RIBIŠKIH LADIJ

obnovite Vaše brodovlje!

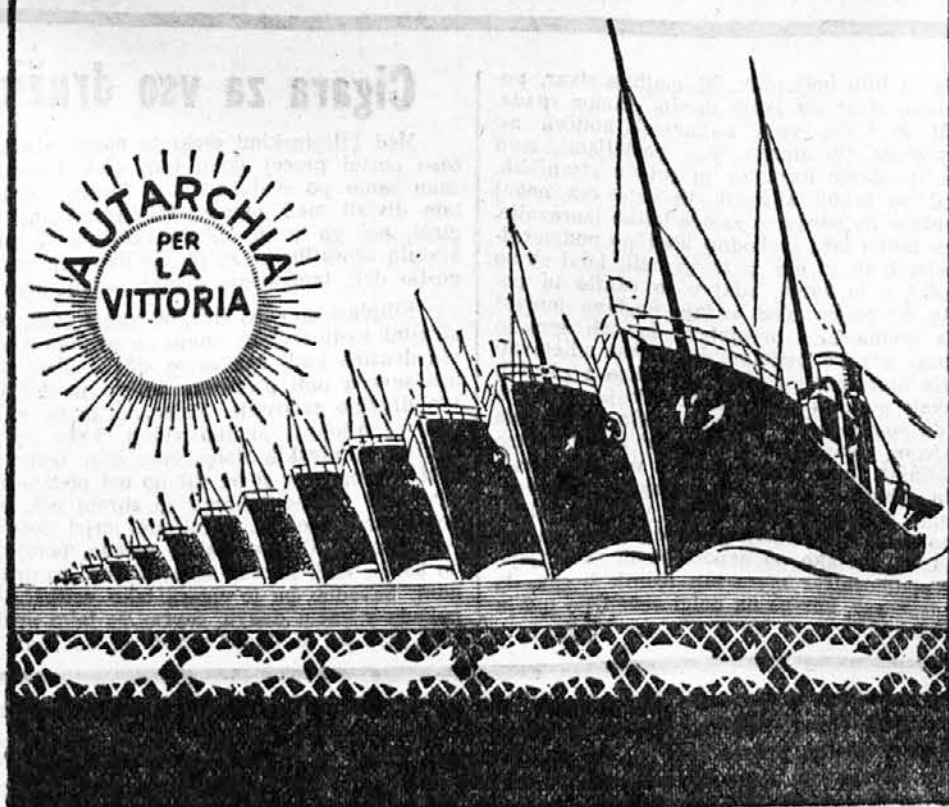
NOVI NATEČAJ NA PREMIJE RAZGLAŠEN OD GLAVNEGA KOMISARIJATA ZA RIBOLOV VAM NUDI PRILIKO

200 NUOVI MOTOPESCHERECCI

DA ADIBIRSI ALLA PESCA A STRASCICO CON DIVERGENTI

200 NOVH MOTORNH RIBIŠKIH ČOLNOV

ZA RIBOLOV Z VLEČENJEM MREŽ Z RAZDELJEVALCEM

V. HEISER

57

Zdravnik gre križem svet

Vsaka dežela, ki sem jo obiskal, je imela različna vprašanja, na katera je bilo treba odgovoriti. Japonci so kopirali ogromno statističnega gradiva, a niso prav vedeli, kaj z njim početi. Zanimanje za znanost, kakor se razodeva v njihovih laboratorijih, je silno, ni pa dovolj življenjsko, da bi po njem lahko premagali poklicno tekmovalanje v prid vsemu narodu. Namen Rockefellerjeve ustanove je bil, da povsod razvije ubrano in skladno sodelovanje na zdravstvenem polju, jaz pa sem kot njen zastopnik povsod skušal biti enako priljubljen pri vseh nasprotujočih si tekmečih. Po prizadevanjih Rockefellerjeve ustanove so se nazadnje le vsi združili, kar je pomenil velik korak na potu sprave.

Iz Tokia sem šel v Peking, kjer je že deloval Kitajski zdravstveni odbor. Njegovo delovanje ni bilo po mojim oblastvom ali nadzorom, vendar pa so me često vpraševali za svet. Kitajsko sem poznal že od prej. L. 1911 so me klicali, da bi uredil zdravstveno službo po južnih pokrajinah. A mnogokrat so me spraševali za stvari, ki z zdravstvom niso imeli prav nobenih, ali pa samo hudo oddaljene zve-

ze. Prvo, kar so oblasniki želeli vedeti, je bilo to, kaj naj storijo z vojsko, ki je prav tedaj osvojila pokrajino Kwantung, a ni hotela iti domov. »Kako bi mogli odpustiti vojsko?« so me vprašali.

Po tehtnem premisleku sem jim zaradi obsega zdravstva svetoval, naj bi podrl zid vzdolž vsega kantonskega obrežja. »Zakaj ne bi uporabili vojske za ta posel?« sem jim dejal.

Vojske so spravili na delo, a medtem ko se je zid počasi nižal in so se vneti bojovniki naveličali dolgočasne posla, so se polagoma razlezli in jo drug za drugim popihali domov. Tako je bila z enim mahom opravljena zdravstvena naloga, hkrati pa se je ugledila težava z vojsko.

Kitajski zdravstveni problem je tesno v zvezi s človeškimi iztrebki. Kitajski nima nobenih podtalnih odtokov za blato. Sieherno noč zbirajo kuli jih po mestnih središčih iztrebke ter jih v lesenih čebrih prenašajo na splave, zasidrane vzdolž reke. Potem plujejo z njimi po pritokih in kanalih v notranjost, kjer lahko povsod vidiš poljedelce in vrtnarje, kako prihajajo po

to blago in ga odnašajo na riževa polja in v murvine nasade. Tu gnojijo z njim zemljo, da bi jim dala obilnejšo žetev, ali pa ga redčijo z vodo in z njim skropijo zelenjavo. Tako se tudi neznatno bolezensko okuženje v kakem kitajskem mestu zlahka razširi po kmetijskih okrajih, od tod pa se bolezen po okuženi zelenjavi lahko spet vrne v mesta. Vrtnarji in kmetje so na delu zmeraj bos. Pod murvami pa, kjer je vlažno in senčno, čakajo žive nitke, da se neprevidnim obesimo na noge.

V Šanghaju sem kot zasebnik pri zajtrkih ali obedih navadno zmeraj našel na odlični in mednarodne nasebine ter z njimi preresčetal cele kope najrazličnejših vprašanj. Ravnanjem dnevnikov sem običajno vedno zabijeval, kako hudo potrebna je boljše oskrba z vodo; ti pa so z vnezo širili moje mnenje v javnosti. Če bi dogodke prepuštil naravnemu toku stvari, bi se zadeva prej ko slej sprožila po sebi, a morda sem s takim govorjenjem pripomogel, da je prišlo do hitrejšega napredka.

Ko sem v naglici prepotoval notranjost Kitajske, sem se nazadnje zmeraj ustavil v Hongkongu, ki je po moji sodbi za Sydneyem eno najlepših pristanišč na svetu. Pogled z morja ponuja, kadar višji obronki v ozadju odsevajajo v razsvetljavi, prekaša po krasoti vsak popis. Potnik se lahko v vozu za pelje po vijugasti cesti prav na vrh

»Paek« ali pa sede v žično vzpenjačo ter se zaziblje na grič preko hiš, ki so zidane po terasah in vse v valujočem cvetju.

V Hongkongu sem moral biti pravi diplomat. Angleži so se bahali, da so tu ustvarili resnično zelenico zdravja, čeprav je bilo res, da je v kraju iz nerazumljivih razlogov razsajala malarija. Zdravniškemu predstojniku sem zato pripovedoval o najrazličnejših krajih, kjer je malarija doslej besnela in kakšne uspehe so dosegli v borbi proti njej. Pri tem pa nisem nikdar omenil Hongkonga. Na koncu mi je rekel: »Tudi mi imamo nekaj malarije tu. Kaj menite, da bi morali storiti v tem pogledu?« Na to priliko pa sem ravno čakal ter takoj sprožil razne nasvete.

Včasih sem se iz Hongkonga odpeljal v Saigon, kjer so Francozi sredi močvirja v kočanci zgradili drugi Pariz z znanimi drevoredi, trgovinicami, odprtimi kavarnami in hoteli, kakor so jih bili vajeni v domovini. Po prihodu sem se šel pokloniti zdravniškemu Indokine. Njihova služba je bila kaj preprosta: šteli so francoske naseljenke, za domačine pa so se prav malo menili. Po Indokini je kolera razsajala leta in leta, a nikdar je niso ukrotili, čeprav so bili zgradili Pasteurjev zavod, kakor povsod, kjer prevladuje francoski vpliv. Največji vtis je name napravila huda ljubosumnost, je name napravila huda ljubosumnost

Še o pravljičnem poletu Rim-Tokio-Rim

Kaj so pripovedovali častnikarjem letalci po svoji vrnitvi s 24.000 km dolgega poleta

Te dni so časopisi prinesli presenetljivo novico o dolgem poletu italijanskih letalcev iz Rima v Tokio in nazaj. Po svoji vrnitvi v domovino pa so udeleženci tega edinstvenega letalskega potovanja povedali še nekaj več o tej svoji poti, kakor pa smo slišali iz strogo uradnega poročila. Med drugim bomo v italijanskih listih v zvezi s tem tudi naslednje:

Polkovnik Moscatelli in člani posadke letala »Savoia Marchetti« so po svoji vrnitvi iz Tokia dali častnikarjem nekaj izjav o svojem dolgem poletu. Razmeroma kratak razgovor s temi junaki zračnih višav je prikazal — kolikor je bilo pač možno — v pravi luči vse priprave in izvedbo njihovega poleta.

Iz preprostega pripovedovanja petih članov posadke, ki je poletela iz Rima v Tokio in se srečno vrnila, je jasno razvidno, koliko dela in truda so zahtevale priprave za tak polet. Računati je bilo treba z vsemi težavami, ki so v zvezi s tako dolгим poletom in z vsem, kar bi se utegnilo zgoditi med potjo. Vsek tje letalcev je v razgovoru s častnikarji izrazil posebne zasluge vseh tistih, ki so sodelovali pri uresničenju tega načrta ter s tem olajšali nalogo, ki so jo izvedli drzni letalci. Med prvimi pa je bil pri tem načelnik ministrstva za letalstvo s svojimi pomočniki, ki so izdelali teoretični načrt za polet Rim-Tokio-Rim.

Na kaj vse je bilo treba misliti

Treba je bilo z vso natančnostjo določiti, kdaj naj se letalci dvignejo in kdaj naj lete, če hočejo najugodnejših okoliščin; določiti največje višine, ki jih bo treba doseči, da bodo letalci lahko preleteli visoke gorske grebene, dalje proučiti natančno vremenska vprašanja, misliti na smeri in jakost vetrov, na nizke temperature v zračnih višavah in podobno. Treba je bilo vnaprej določiti, kakšno smer naj letalo ubere, če se mu na poti morda pripeti kaj nepričakovane, in kje naj zasilno pristane, če bi bilo treba.

Drugič pa je bilo treba spraviti v red letalo samo; letalo, ki je bilo že dobro preskušeno v poletih na dolge proge, čeprav ne na takšne, kakršna je pot iz Rima v Tokio in nazaj. Vse to kočljivo in odgovorno delo je opravil neki urad pri letalskem generalštabu, ki je med drugim odredil, da morajo pri pripravi za ta polet delati samo italijanski uslužbenci in delavci in da mora biti tudi material, ki ga bodo pri tem uporabljali, izključno italijanskega, domačega izvora. Da bi bilo letalo popolnoma v redu, ni bilo dovolj poskrbeti za to, da bo motor deloval brezhibno, pač pa da bodo brezhibno delovale tudi vse druge mehanične priprave, ki jih mora imeti vsako letalo, če naj leti tako kakor treba in ne podleže vplivom morebitnih nenadnih vremenskih sprememb. Skratka, letalo in letalci naj bi bili pripravljeni tako, da bi bili vsaj za gotovo dobo lahko čisto neodvisni od kakšne pomoči.

čisto samostojni

Lahko bi se zgodilo, da bi letalo izgubilo celo vsako radijsko zvezo, oziroma ne bi dobilo —

recimo v sovražni deželi — na razpolago potrebnih vremenskih podatkov. Zmožno naj bi bilo dalje izmakniti se vsaki morebitni oviri, ki bi jo sovražnik postavil na pot, da bi onemogočil izvedbo velikopoteznega načrta. Sprito tega je bilo treba kolikor le mogoče izpopolniti in temeljito preučiti vse priprave na letalu, da ne bi bile odvisne od »zunanega sveta«. Letalo naj bi bilo zmožno tudi v »slepem poletu« vselej natančno določiti, kje leti.

Vprav sprito vseh teh natančnih priprav je letalo lahko

kot ura točno preletelo dolgo pot

in mu ni bilo treba niti malo spreminjati smeri. Le tako je bilo mogoče preleteti 26.000 km dolgo razdaljo, pri čemer se je letalo med potjo spustilo na tla vsega skupaj le dvakrat. Tudi nazaj grede samo dvakrat. Savoia Marchetti se je spustil na tla najprej neke na Bližnjem vzhodu, drugič pa neke na ozemlju, nad katerim so danes gospodarji Japonci. Vreme je bilo izredno ugodno, močnim monsunom, ki pihajo v tem času v smeri od severovzhoda proti jugovzhodu, pa se je letalo izognilo na ta način, da je zaplulo zelo visoko, nad te redne vsakoletne zračne tokove.

V obeh smereh, tja in nazaj, je polet potekal zelo srečno. Tu pa tam se je sicer pojavila kakšna težava ali neprijetnost, vendar pa so jo drzni letalci briljantno premagali, bodisi zaradi svojih odličnih letalskih sposobnosti, kakor tudi zaradi izredne odpornosti letalskih motorjev, ki so jih naredili v delavnicah Alfa Romeo in so modela 128.

V Tokiu

Ko so italijanski »leteči glasniki« prileteli v Tokio, jih je tamkajšnje prebivalstvo z zastopniki oblasti na čelu sprejelo z največjim navdušenjem in prisrčnostjo. Potem je polkovnik Moscatelli sporočil japonskemu ministrskemu predsedniku pozdrav fašistične Italije, ta pa mu je naročil pozdrave japonskega ljudstva italijanskemu narodu.

Za časa svojega bivanja v Tokiu so italijanski letalci — tako je poudaril eden udeležencev tega dolgega poleta — imeli priliko videti, s kakšnim zanimanjem Japonci sledijo vojaškim uspehom Italije in Nemčije, in kako so z njimi zadovoljni. Posebno pa da občudujejo italijanski narod in Ducejevo genialnost. Slednjič pa so lahko tudi na lastne oči videli učinek tistega »velikega« letalskega napada na Tokio, ki so ga izvedli pred nekaj meseci Amerikanci in ga potem obesili na veliki zvon. Italijanski letalec je dejal, da se tokijsko prebivalstvo naravnost reži temu napadu, saj sta bili vsega skupaj razdejani po ameriških bombah le dve ali tri majhne japonske hišice. In te hišice naj bi bile po ameriškem silno važni vojaški cilji. Vse druge bombe pa so padle na tla nekaj kilometrov proč od človeških bivališč.

V Tokiu so italijanski letalci ostali sicer vsega skupaj 12 dni, a že po treh dneh je bilo letalo spet narejeno za polet nazaj v Italijo. To pač dokazuje njegovo odlično grajenost.

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

9.

V samotnem pogorskem pragozdu pa je v votlini pod skalami živel in samotaril medved.

Hodil je iz nje le takrat, kadar si je iskal hrane, bodisi oves v drvarskih in oglarskih fratah, bodisi med divjih čebel, ki so si v votlih bukovih in smrekovih deblih uredile svoj panj.

Nekoč je prišel mimo oglarske bajte; pred njo je bil zagledal mlado oglarko s sinčkom v naročju. Nad vse sta mu bila po volji.

10.

Dan za dnem jo je hodil opazovat in gledat, kako je nosila drvarju in oglarju poldnič in večerjo.

»Tako bi lahko tudi meni kuhala, jaz pa bi z njiv in frat nosil krompir, bob in zelje!« premišljuje medved vedno češče.

Kar se odloči in ugrabi oglarko s sinčkom ter jo nezvestno odnese v svojo medvedjo jamo. Oglarjev sinček pa je jokajoč in držeč se za krilo stopal ob njej.

Kakšna je hrana podmorničarjev

Podmornica, ki se s 50 člani posadke odpravi v ameriške vode, mora vzeti s seboj 8 do 10 ton živeža

Zelo zanimivo je gledati, kako se podmornica pripravlja, preden odrine za dalj časa iz svojega oporišča ven na odprto morje. Treba je pri takšni priliki misliti na vse ter oskrbeti malo podmorsko »ladjico« z vsem, kar bo na svoji poti potrebovala. Posebno važno pa je vprašanje oskrbe podmorničarjev z živili, kajti če posadka nima hrane, je pač odveč misliti na kak njen večji uspeh, posebno še kje daleč zunaj na oceanu. Prostor, ki ga imajo na podmornici na razpolago za shrambo živil, je precej skopo odmerjen, poleg tega pa je treba pomisliti tudi na to, da se razna živila dolgo ne drže in se pokvarijo, zlasti še tedaj, kadar se podmornica ne more vrniti pravočasno nazaj v svoje oporišče.

Vsa oskrba na podmornici je običajno zaupana glavnemu krmarju, ne morda zato, ker je on za takšne stvari pristojen, pač pa zaradi tega, ker je tedaj, kadar je podmornica kje v pristanišču, on tisti član posadke, ki ima največ časa na razpolago. Nekaj dni pred odhodom podmornice ven na odprto morje, gre na prehranjevalni urad v tistem pristanišču. Tu vsaj približno natančno izračunajo, koliko časa bo podmornica zunaj na odprtem morju in koliko živil bo posadka na tej

vožnji potrebovala. Če hoče podmornica oditi na križarjenje v ameriške vode — pravi neko poročilo iz Berlina — in če naj bo na njej 50 mož posadke, mora vzeti s seboj osem do deset tisoč kg živeža. Seveda je predvsem potrebno vzeti s seboj — nadaljuje berlinski poročevalec — meso, maščobe, sočivje, sadje in drugo. Najtežje je rešiti vprašanje živil v svežem stanju. Sveže meso, jajca, sveže sočivje in sveže sadje je možno ohraniti v dobrem stanju največ tri ali štiri tedne. Seveda ima vsaka podmornica dobro hladilnico. Če pa potovanje traja dlje kot tri ali štiri tedne, se mora posadka zadovoljiti s konzervami in stvarmi, ki so dobro zaprte v škatlah. Tudi surovo maslo, margarino, sir, kruh in ocvrte piške imajo dobro zaprte v škatlah, da se prehitro ne pokvarijo. Isto velja tudi za testenine, sol, posušeno sočivje in nekatere druge stvari, ki jih imajo v neprodušno zaprtih škatlah.

Dva dni pred odhodom podmornice pripeljejo s tovrstnimi avtomobili na pristanišči pomol najraznovidnejša živila ter jih zložijo ob podmorničkem krovu. Potem začne vse te stvari odnašati v notranjino podmornice, kjer za nekaj časa zavladajo nepopisna zmešnjava. V tem majhnem podmorničkem prostoru človek nikdar ne ve, kam bi

stopil, da bi bilo bolj prav. Ni majhna stvar, postaviti vsako stvar na svoje mesto, kamor spada. Izkoristiti je treba vsak najmanjši kotiček ali prazen prostor. Ob stenah, pod posteljami, med cevmi za spuščanje torpedov in celo v straniščih, vsepovsod so zaboji z živili, in šele čez nekaj tednov vožnje po morju se zaloge toliko izpraznijo, da človek lahko bolj svobodno hodi po podmorničkih prostorih in se mu ni treba bati, kdaj se bo zalezel zdaj v ta zaboj, zdaj v to škatlo in podobno. In če potem med vožnjo nastane morsk vihar, da podmornico premetava in vali sem in tja, ni prav preveč prijetno, ko začne odletavati sem in tja tudi zaboji z živili, posodice z zdravili in se sukati posadki pod nogami. To je pač lepa prilika, da podmorničar spozna, kakšnega značaja je kak njegov tovariš. Nekateri tedaj začno na vso moč preklinjati in se pridušati ter z vso jezo brčati posode in zabojčke, ki se jim valjajo pod nogami. So pa tudi podmorničarji, ki se jim pri takšni priliki poigrava na licu dobrodušen smeh na račun tistih, ki se tako po nepotrebnem razburjajo. Da, tudi podmorničar mora biti trdnih živcev, da lahko prinese vse, kar ga na dolgi vožnji po morju utegne doleteti.

Cigara za vso družino

Med Filipinskimi otoki je posebno v zadnjem času postal precej slovit otok Luzon. Ni pa znan samo po svojih zadnjih hudih bojih, ki so tam divjali med Japonci ter Amerikanci in Angležji, pač pa je že davno prej slovel po svojevrstnih običajih, ki se jih še danes z vso vztrajnostjo drži tamkajšnje domače prebivalstvo.

Filipinci so med drugim znani tudi kot silno strastni kadilci. Tam imajo na primer navado, da vsa družina kadi eno samo cigaro. Zato mora pa biti seveda tudi primerno debela in dolga, da za vso družino zadostuje. Tujec, ki pride na Luzon, ima pogostokrat priliko videti, kako ta ali ona družina filipinskih domačinov sedi doma v kaki sobi v krogu ter si od ust do ust podaja ogromno cigaro. V taknem krogu so zbrani oče, mati, sinovi, hčere, nečaki, nečakinje, strici, tete in celo — dojenčki! Cigara, kakor rečeno, potuje od ust do ust in vsak naredi nekaj dimov, ko pride vrsta nanj. Navadno pa je cigara tako velika, da je ne pokade v enem dnevu, čeprav še tako pridno vlečejo, pač pa jo imajo dovolj za več dni.

SELMA LAGERLOEF:

32

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Velikega napora jo je veljalo, da je zadržala smeh. Že vnaprej se je bila zavzela, da bo med malico stroga in resna. Karlina je ugotovila, kako se je sama pri sebi borila. Bil je trd boj. Toda nenadoma se je ves obraz razgibal, očesi sta zdrknili skupaj, nosnici sta se razširili, ustnici sta se zvrleli skupaj in končno je izbruhnil nezadržan smeh. Cel obraz se je razvlekel in telo se je pregibalo v smešnih sunkih.

In tedaj so se morali z njo vred smejati tudi vsi ostali, ker jim je bilo nemogoče, da bi se držali resno. »Prav za prav,« si je mislila Karlina, »je treba videti gospo proštovo, kako se smeje, in potem jo človek mora vzljubiti.«

Tedaj pa nihče več ni videl na njej, da je prav za prav odvrtna. Moral je biti nehoti hvaležen tisti, ki je skrivala v svoji notranjosti toliko nepotvorjene radosti.

II.

Takoj po zajtrku, čim je Karel Artur zapustil jedilnico, je rekla gospa Forsius Karlini, da je njen mož sklenil še to popoldne narediti obisk na Velikem Sjoetru. Pa čeprav se je mladenka še vedno nahajala v istem notranjem navdušenju, jo je ob tej novici vendarle spreletel lahen nemir. Mar to ne bo ojačilo sum Karla Arturja? Toda takoj se je zopet pomirila. Saj je živela tam nad oblaki. Kar pa se je dogajalo tu spodaj na zemlji, je zanjo prav za prav silno malo pomenilo.

Ze ob pol enajstih je zapeljala mimo velika kočija. Prošt Forsius se seveda ni peljal z imenitno vprego, toda resnično se mu ni bilo treba sramovati svojega severnjanskega sirastega konjčka s črno grivo in črnim repom, niti ne svojega postavnega kočijaža,

ki je s polno zavestjo časti nosil svojo črno uniformo. Da povemo resnico: nihče ne bi mogel na vsej tej prostijski vpregi najti nobene druge napake kakor to, da so bili konji nekoliko preveč rejeni. Prošt jim je posvečal preveč pozornosti. Kar nekam težko mu je bilo spraviti jih za ta dan iz hleva. Če bi se le dalo, bi se proš mnogo rajši odpeljal v enovprežni kočiji.

Gospa proštova in Karlina sta bili za ta dan ob enajstih povabljeni na kavo h gospe lekarnarjevi Greberg. Ta je namreč slavila svoj god. Ker pa je pot proti Velikemu Sjoetru vodila mimo cerkve, sta se lahko vsedli tudi oni dve na voz in se košček poti peljali s proštom.

Ko j voz zapeljal skozi vrata na dvorišče, se je obrnila Karlina k proštu, kakor da bi ji hipno nekaj padlo v glavo.

»Industrijec Schagerstroem mi je danes zjutraj poslal krasen šopek cvetlic, preden sta vidva vstala. Če smatraš za primerno, mu za to darilo lahko sporočiš nekaj besed v zahvalo, dragi stric!«

Lahko si predstavljamo veselje in začudenje obeh starčkov. To jima je odvalilo nedvomno težak kamen od srca. Potem takem ne bo v fari nobenih razprtij. Schagerstroem ni bil nič užaljen, kakor bi sicer po vsej pravici lahko bil.

»In to mi poveš šele zdaj!« je vzklila gospa Forsius. »Ti si pa zares več kot svojevrstna ženščina!«

Resnično je bila zdaj silno presenečena. Vprašala je, kdaj je bil šopek prinesen v proštijo, če je bil že povezan, ali je bilo morebiti med cvetlice zatakajeno tudi pisemce in vsa druga možna vprašanja, ki so s tem v zvezi.

Prošt pa je Karlini le prikimal in ji obljubil, da bo sporočil njeno naročilo. Istočasno se je vzravnal. Očitno se mu je težak kamen odvalil od srca.

Karlina se je vprašala, če ni morda konec koncev zopet zagrešila nepravdnost. Toda to jutro nikakor ni mogla najti miru, dokler niso bili vsi ljudje zadovoljni, vsaj kar se nje same tiče. Čutila je v sebi neizogibno nujno, da se žrtvuje za srečo drugih.

Voz je obstal ravno na mestu, kjer se je cesta proti mestu cepila od velike deželne ceste in obe cesti sta izstopili. Bil je skoraj

isti prostor, kjer je včerajšnji dan Karel Artur naletel na lepo dekle iz Dalarna.

Pri svojih obiskih v vasi je Karlina vedno obstala na tem mestu, da bi uživala nad lepim razgledom. Malo jezero, ki je bilo središče pokrajine, se je dalo od tu videti lepše kakor pa iz proštije, ki je ležala nekoliko nižje. Od tu je imela pregled nad vso členovito jezersko obalo. Na levi strani, kjer se je ravno zdaj nahajala Karlina, so se razprostirala polja. Tod je pogajala bujna rast, kar se je dalo videti tudi v mnogih bližnjih vaseh. Proti severu se je videla proštija, ki je bila prav tako obdana z ravnimi in dobro obdelanimi njivami, toda nekoliko severovzhodnejše se je zaključevala z listnatim drevjem obkrožena krajina.

Preko penečega se slapu se je od tam spuščala navzdol reka, med drevjem pa so se dvigale črne strehe in visoki dimniki. Tam zunaj sta stali dve ugledni fužini, ki sta dali za obogatitev večji prispevek kakor pa polje in gozdovi. Če se je pa človek spet ozrl proti jugu, se je oko paslo po sami revščini. Tam so se dvigali nizki griči z gostimi gozdovi. Prav isto sliko je nudilo vzhodno obrežje. Ta jezerska stran bi se zdela marsikomu zasanjana in enolična, če se ne bi domislil neka bogati lastnik rudnikov in si postavil na pobočju sredi gozdov krasen gradič. Bela stavba, ki je štrlela iznad smrekovega gozdiča, se je nenavadno vabljivo bleščala. Zaradi smiselne razporeditve drevja v parku je stvar dobila pečat svojskosti. Zdelo se je, kakor da vidi človek pred seboj pravcati grad z zidovjem in vogalnimi stolpi. Ta košček narave je bil pravi biser krajine. Ta gradič bi ljudje zmerom pogrešali, če ga več ne bi bilo.

Karlina, ki je danos živela v drugem svetu, ni posvetila niti enega samega pogleda niti jezeru niti gosposki stavbi. Namesto tega pa je obstala gospa Forsius, ki si sicer ni dala nobenih opravkov z naravnimi krasotami, in se ozirala po pokrajini okrog.

»Počakaj le trenutke!« je rekla, »Poglej vendar hribovje tam zgoraj. Pomisli, da ljudje pravijo, da je Veliki Sjoetorp še mnogo večji in še veliko lepši. No ja, veš kaj? Če bi vedela, da ima tisti, ki ga imam rada, svoje stanovanje v tako čudovitem gradiču, bi me to zazibalo v veliko srečo.«